

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ**

3 червня 2020р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS

ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ:
ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ**

3 червня 2020р.

м. Одеса

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 8
від 21. 05. 2020 р.)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Жирков О. Г. – студент 4-го курсу спеціальності «Право» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Мицко І. І. – студентка 3-го курсу спеціальності «Політологія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасні виклики соціально - політичного розвитку:

С 91 **політико-правові та соціально-економічні виміри** : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Одеса, 3 червня 2020 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2020. 143 с.

УДК 321(477)(063)

конструюванні моделі раціонального вибору необхідно враховувати випадковість, невпорядкованість світу та непередбачуваність людської взаємодії.

Література

1. Прокопчук І. І. Ціннісне та інституційно-владне забезпечення політичної свободи в умовах демократії: політологічний аналіз творчої спадщини Алексіса де Токвіля: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.01. НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. Київ, 2001. 16 с.

2. Акрамова А. Т. Учение И. Берлина о политической свободе, либерализме и плюрализме: автореф. дис. ... канд. полит. наук: 23.00.01. Башкирский гос. ун-т. Уфа, 2009. 23 с.

3. Константинова Т. В. Політичний вибір у процесі комунікативної взаємодії: чинники та складові автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2013. 18 с.

4. Бьюкенен Дж. Расчет согласия. Логические основания конституционной экономики. Дж. Бьюкенен. Сочинения. М.: Таурис Альфа, 1997. С. 97-186.

Сандул Р. І.

студентка 4 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

«КОЛЬОРОВІ» РЕВОЛЮЦІЇ ЯК МЕХАНІЗМ ЗМІНИ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ РЕЖИМІВ

Міцні економічні, політичні та соціальні зв'язки незахідних країн із Західною Європою та США створюють надзвичайно серйозні перешкоди для зміцнення авторитаризму, підвищуючи бажання Заходу інвестувати у зміну режиму. Там, де зв'язки є міцними, як, наприклад, у Центральній і Південно-Східній Європі,

жоден авторитарний режим не вижив у період після закінчення Холодної війни. Там, де зв'язки є порівняно слабкими, як у країнах колишнього Радянського Союзу, відданість Заходу справі демократизації була менш інтенсивною. У цій зоні при владі залишилася майже половина усіх недемократичних лідерів або обрані ними наступники – починаючи з 1992 року. У таких випадках слабких зв'язків із Заходом, перемога або поразка авторитаризму залежить більшою мірою від місцевих чинників.

Дослідники нещодавніх посткомуністичних революцій переважно роблять наголос на схожості участі Заходу у підтримці демократизації у всіх випадках у формі присутності іноземних спостерігачів за виборами, допомоги США місцевим групам громадянського суспільства та активістам політичних партій. Однак така схожість не дозволяє побачити величезну невідповідність у інтенсивності зовнішнього тиску для демократизації, який пережили країни Центральної та Південно-Східної Європи – з одного боку, та пострадянські держави – з іншого. Зокрема, ЄС запропонувала членство першим, але не останнім. Ці рішення майже напевно були пов'язані з географією.

Наприклад, у 1993 році ЄС запропонувала перспективу членства Румунії, хоча Білорусь, Росію та Україну вважали тоді більш демократичними. Сама перспектива членства в ЄС, з його суворою демократичною обумовленістю, створила величезні перешкоди до розвитку або виживання авторитарних режимів. Це означало, що авторитарні зловживання загрожували шляху країни до процвітання, таким чином зміцнюючи імунітет еліт і народу проти авторитарного правління.

Щоб зрозуміти відносну вразливість авторитарних лідерів у країнах колишнього Радянського Союзу потрібно дослідити міру міцності державного та партійного апарату, які надають їм змогу зберігати лояльність союзників та розряджати, кооптувати або придушувати форми протесту. Високу міцність авторитарного режиму можна пов'язати а ргіогі із присутністю однієї, надзвичайно добре організованої правлячої партії; великого та добре фінансованого апарату примусу, який перемиг у серйозному

збройному конфлікту; або державним (ручним) контролем над економікою.

Режими, які мають одну або більше із цих ключових ознак, почуваються у значно більшій безпеці, ніж ті, яким бракує усіх трьох ознак. У колишньому Радянському Союзі загальна заборона на діяльність комуністичної партії після невдалого перевороту прибічників жорсткого курсу у серпні 1991 року, разом із відсутністю революційної боротьби, позбавила більшість авторитарних лідерів будь-якої організаційної опори, яка б їх пов'язувала. У випадках, скажімо, Киргизстану за часів Акаєва, України часів Кучми чи Молдови у 1990-х рр. лідери або не мали жодної партійної організації, або залежали від вільного альянсу конкуруючих партій. Єдиною річчю, яка тримала разом ці альянси була їх короткострокова підтримка з боку авторитарного лідера.

У таких випадках старі союзники з готовністю залишали свого авторитарного лідера, щойно вони програвали внутрішню боротьбу за ресурси, або лідер починав виглядати слабким. Опора Кучми на вільну коаліцію конкуруючих олігархічних партій вирішальним чином ускладнила його зусилля зміцнити свій політичний контроль. Навіть, коли він мав тверду народну підтримку на початку 2000-х років, суперечки між союзниками завадили йому посилити повноваження президента. Після оприлюднення плівок, які вказували на корупцію та причетність до нелегальної торгівлі зброєю, популярність президента впала, а йому бракувало економічних або організаційних ресурсів, що зробило їх особливо вразливими до переходу представників еліт на бік опозиції або незначної мобілізації опозиції – навіть на піку швидкого економічного зростання, як у Грузії чи Україні. На відміну від режимів цих країн, авторитарні лідери в інших пострадянських країнах можуть покладатися на одне або кілька важливих джерел авторитарної сили – єдину, добре організовану правлячу партію; великий, перевірений у бою, та добре оплачуваний апарат примусу; державний ручний контроль над економікою – це дає змогу цим лідерам придушувати протести, позбавляти опозицію засобів до існування та знеохочувати союзників від втечі на бік ворога.

Безумовно, цей підхід дає змогу виявляти ймовірні тріщини в фундаментах авторитарних пострадянських режимів, які донедавна були або є ще стабільними. Хоча нинішні авторитарні лідери у пострадянських країнах, на перший погляд, мають вигідні позиції, на відміну від своїх колишніх партнерів у Грузії, Киргизстані чи Україні, їм бракує поєднання добре організованої єдиної правлячої партії та потужного державного апарату, які можна побачити у Китаї, в Малайзії чи на Кубі, де успіх авторитарних режимів та їхніх правлячих партій ґрунтується на їх внеску у збройну боротьбу або на постійних перемогах на виборах, що дало змогу авторитарним урядам у цих країнах вистояти важкі кризи. Жоден із режимів у пострадянських країнах, на думку Лукана Вея, не володіє усіма джерелами організаційної сили, щоб належним чином протистояти опором [Див.: 196, с. 69].

Згідно з концепцією Х. Арендт, революції є втіленням фундаментальної потенційної здатності людини творити політичні зміни. А їх успіх вимірюється тим, наскільки вони створюють «інституційну базу для постійної активної участі громадян у вільній дорадчій діяльності, яка становить справжнє (автентичне) людське співіснування» [2, с. 124].

Один із послідовників Х. Арендт, Брюс Акерман наголошує, що ліберальні політичні революції цінні тим, що спонукають людей «вкласти свою енергію і самосвідомість у колективний процес політичного переоблаштування (redefinition)». На його думку, якщо велика кількість людей з глибокою серйозністю беруться за здійснення революційної політики, то така трансформація політичної свідомості є виразною ознакою революційної дійсності, незалежно від здатності політичної системи трансформувати той чи інший вид соціальних відносин. Б. Акерман стверджує, що недоречно наполягати, щоб революцією називались лише ті події, які ведуть «до абсолютної зміни існуючих засад». Він вважає революцією «увінчані успіхом зусилля, оперті на колективній і свідомій мобілізації, метою яких є зміна існуючих принципів і практик, що стосуються основної сфери життя» [3, с. 203, 207].

Саме у контексті політичних, ліберальних, «оксамитових» революцій кінця XX – початку XXI ст. може розглядатися український народний порив листопада-грудня 2004 р. та події 2013-2014 рр. Початок їм було покладено Португальською революцією гвоздик 1974 року. Потім це була Співоча революція 1988 р. в Естонії, потім революція саме з цією назвою у Чехословаччині у 1989 р. Їх мета – здобуття свободи та створення можливостей залучення мас до політичної участі.

«Оксамитові революції» кінця XX – поч. XXI ст. дають потужний імпульс наступним суспільним змінам, які досягаються через втілення радикальних реформ в усіх царинах суспільного життя, у процесі демократичного переходу.

Проте революції передували переходу, відкривали шлях для демократичних і ринкових перетворень. Тому їх безпосереднім продовженням і найпершим наслідком був злам старих суспільних інститутів (хоча й при певному збереженні правової неперервності), що підтверджувало революційний характер мирних виступів. Їх завданням було привести до влади нових людей, створити нові інституції, а це означало перехід до нового демократичного режиму.

У випадку Грузії та України послідовність була іншою. Тут ліберально-демократичні революції запізнилися. Формально нові інституції були створені до того, як вони відбулися. Тому завдання цих революцій було дещо відмінним, а саме: привести до влади нових людей і надати вже створеним інституціям реального змісту, зробити так, щоб і ринок і демократія запрацювали.

На перший погляд, обсяг завдань революцій «другого ешелону» начебто вужчий, але насправді їх виконання вимагає не менших, а часом і більших зусиль і нової еліти, що приходить до влади, й усього суспільства. Адже сила опору старих еліт, які вже жили з новими ринковими умовами й навчилися використовувати їх у своїх приватно-корпоративних інтересах, багатократно збільшилася. На їх боці не тільки «приватизований» адміністративний ресурс, але й величезні капітали, що дозволило їм оволодіти інформаційною сферою і маніпулювати свідомістю певної частини народу. Реформи перехідного періоду

продовжаться і можна сподіватись – завершаться утвердженням консолідованої демократії.

Література:

1. Way Lucan. The real causes of the color revolutions. Journal of Democracy Volume. 2008. № 3. P. 56-69.
2. Arendt H. On Revolution. New York : Penguin, 1987. 356 p.
3. Ackerman Bruce. We the People. 1. Foundations. Cambridge (Ma); London (England): The Belknap Press of the Harvard University Press. 1995. 369 p.

Тараненко К. О.

студентка 2 курсу спеціальності «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Існує чимало суспільно – політичних проблем у всьому світі. Беручи приклад розвитку України можна дійти до висновку, що усі перепони які постали на шляху нашого руху, є пережитками минулого радянського режиму з якого і по сьогодні шукають вихід провідні політики та політологи, але окрім цього на розвиток також впливають і інші фактори. Цими факторами є : мінливість суспільства, яка полягає в зміні так званих вподобань, щодо суспільних потреб та способу їх забезпечення, світова економіка, яка за декілька кроків до кризи, нові конфлікти, що виникають, через брак ресурсів, ідеологію, яка зіштовхує країни і на прикладі Росії, Америки, Сирії, України, ми бачемо, що усі політичні корекції після Другої світової війни, припинили працювати. Це свідчить про потребу знайти новий шлях для розвитку, суспільно – політичних відносин, влади та її впровадження у всьому світі.